MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT PUNKTOWANIA ARKUSZA I

Temat 1. **Wizerunek *kraju lat dziecinnych* w „Panu Tadeuszu”.**
Interpretując podane fragmenty**,** rozważ związek doświadczeń emigracyjnych z obrazem utraconej ojczyzny**.** Wnioski z analizy odnieś do całej epopei.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 30 punktów)

Punktacja: 0 lub 2

Analiza i interpretacja fragmentu
Sytuacja wypowiadania się:
1. Umiejscowienie sceny (Epilog – komentarz autorski). 2
2. *Szara godzina, kilku przyjaciół*; odcięcie od *hałasów Europy* oraz niechęci państw europejskich (*w świecie nieproszeni goście*). 2
3. Po klęsce powstania – *Matka Polska* [...] *świeżo w grobie złożona*. 2
4. Przywołanie kontekstu historyczno-politycznego 2

Znaczące opozycje w konstrukcji i wartościowaniu czasoprzestrzeni:
5. Teraźniejszość – przeszłość (*strefy ulewy i grzmotu – cień i pogoda*) 2
6. Europa – „kraj lat dziecinnych”, miarą wartości staje się swojskość 2

Obraz „kraju lat dziecinnych”:
7. Idylliczność przestrzeni (topos raju, łąki pełnej kwiatów), epitety wartościujące (*święty i czysty..., nie zaburzony...*). *punkty przyznajemy już za wymienienie jednego elementu* 2
8. Poetyckość opisu, analiza języka opisu 2
9. Układ przestrzeni, podkreślający osobisty związek człowieka z miejscem: dom (centrum), zagroda, domy sąsiadów – przestrzeń zewnętrzna. 2
10. Relacje międzyludzkie dużo bliższe i cieplejsze niż w Europie; mieszkańcy to rodzina i najbliżsi, *przyjaciele pewni*, życzliwi i pomocni. 2
11. Idealizacja porządku społecznego i kulturowego (harmonijne współistnienie panów i chłopów, księgi „pod strzechą”, pisarze tworzący „dla ludu”). 2

Wnioski:
12. Obraz wyidealizowany, mityzacja przestrzeni dzieciństwa. 2
13. Chęć ucieczki od nieprzyjaznej współczesności. 2

Związek fragmentu z ideą utworu
14. Ojczyzna jako sacrum (*Inwokacja*). 2
15. Przestrzeń Litwy jako wartość (np. opisy przyrody, dworku w Soplicowie, zaścianka). 2
16. Apologia obyczajowości szlacheckiej (np. sądy ziemskie, zajazdy, uczty, gościnność; porządek patriarchalny – Dobrzyńscy, dom sędziego). 2
17. Opis mentalności sarmackiej pozbawiony akcentów krytycznych – charakterystyczne typy (Klucznik, Wojski, Woźny, Jacek Soplica, Horeszko). 2
18. Soplicowo jako „centrum polszczyzny” (np. świadectwa polskości i patriotyzmu: portrety, kurant wygrywający *Dąbrowskiego Mazurek;* pamięć wydarzeń historycznych – koncert Jankiela). 2
19. Tradycja jako ostoja polskości i ładu moralnego. 2
20. Harmonijne współżycie wszystkich warstw społecznych (zaręczyny Tadeusza i Zosi). 2
21. Przeciwstawienie swoi – szlachta: obcy – Rosjanie, 2
22. Wartościowanie bohaterów przez pryzmat polskości (np. Telimena, Hrabia – negacja kosmopolityzmu). 2

Wniosek:
23. Utracona ojczyzna jako największa wartość emigranta. 2
24. „Kraj lat dziecinnych” jako substytut ojczyzny, idealizacja świata; terapeutyczna rola powrotu do ojczyzny zapamiętanej z przeszłości. 2
25. Wielkość dzieła Mickiewicza – *Pan Tadeusz – „biblią polskości”,* [ewent. konteksty] 2

II. KOMPOZYCJA (5 punktów)
- podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

III. STYL (5 punktów)
- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

IV. JĘZYK (26 punktów)
- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia, rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne, 26
- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 20
- w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 14
- wypowiedź komunikatywna, mimo że schematyczna składnia, stosunkowo nieliczne błędy fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne oraz błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 8
- schematyczna składnia; liczne błędy składniowe, fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne oraz ortograficzne i interpunkcyjne (przy zachowaniu komunikatywności wypowiedzi) 2

V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY (4 punkty) 4

Uwaga: za spełnienie poszczególnych kryteriów przyznaje się wskazaną przy nich liczbę punktów; nie przyznaje się punktów cząstkowych.

Temat 2. **Cezarego Baryki zmagania z polskością i Polską**. Interpretując fragment *Przedwiośnia*, zwróć uwagę na rozterki bohatera związane z określeniem własnej tożsamości. Wnioski z analizy odnieś do refleksji wyniesionych z lektury całej powieści.

I ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 30 punktów)

Punktacja: 0 lub 2

Odczytanie fragmentu
Bohater wobec konieczności dokonania wyboru
1. Umiejscowienie sceny w powieści, określenie sytuacji bohatera (jego doświadczeń). 2
2. Bohater w sytuacji zmuszającej do podjęcia życiowych decyzji. 2
3. Wewnętrzne rozdarcie Cezarego (pragnienie uczestniczenia w dziejowych przemianach [*dołożyć ramienia...*] – zobowiązania wobec ojca i miłość do niego [*jakże syn miał go opuścić*]). 2
4. Dostrzeganie zła, chęć burzenia starego i budowy nowego świata. 2
5. Fascynacja zewnętrznymi przejawami rewolucji (tężyzna marynarzy, logika mówców). 2
6. Pragnienie (możliwość) zostania „Barynczyszką", radzieckim „bezpaństwowcem"[*byłby tam...,byłby skończył.... i stanął między ludźmi tworzącymi*]. 2
7. Poczucie moralnego nakazu wspierania ojca. 2
8. Kontrast między odległą, *mityczną* Polską, a bliskim krajem *rozumnych i silnych.* 2
9. Synowskie uznanie praw ojca do wydawania nakazów i zakazów. 2
10. Negowanie przez ojca przewrotu, odkrywanie ciemnych stron funkcjonowania aparatu rewolucji. 2
11. Argumentacja ojca poświadczona czynami [*światło z ran*] i jego własnym doświadczeniem. 2

Wnioski
12. Ojczyzna, synonim „starego", ideał „obcy duszy". 2
13. Siła ojcowskiej miłości jako przeciwwaga rewolucji (decyzja powrotu podjęta wbrew własnym przekonaniom – do ojczyzny szedł *na postronku swojej do ojca miłości*). 2

Odczytanie całości

14. Pamięć szczęśliwej przeszłości (*Rodowód)*, nieświadomy wpływ dzieciństwa (rodziców i sposobu wychowania) na decyzje bohatera. 2
15. Szklane domy jako przeciwieństwo krwawej rewolucji. 2
16. Trudna konfrontacja mitów z rzeczywistością (granica, Nawłoć, Warszawa). 2
17. Spontaniczny udział w wojnie, początek utożsamiania się z Polską. 2
18. Ambiwalentny stosunek do tradycji szlacheckiej. 2
19. Między Lulkiem a Gajowcem – nicowanie racji obu stron. 2
20. Pochód jako protest przeciw bolączkom odrodzonego państwa, ale i przejaw odpowiedzialności. 2

Wnioski

21. Kontekst historyczno-polityczny. 2
21. Bohater dynamiczny, jego osobowość rozwija się w toku powieści. 2
23. Powieść jako przykład trudnej drogi bohatera do akceptacji swego pochodzenia i dziedzictwa. 2

II. KOMPOZYCJA (5 punktów)

– podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
– uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
– wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

III. STYL (5 punktów)

– jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
– zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka, 3
– na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

IV. JĘZYK (26 punktów)

– poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia, rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne, 26
– poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 20
– w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 14
– wypowiedź komunikatywna, mimo że schematyczna składnia, stosunkowo nieliczne błędy fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne oraz błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 8
– schematyczna składnia; liczne błędy składniowe, fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne oraz ortograficzne i interpunkcyjne (przy zachowaniu komunikatywności wypowiedzi) 2

V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY (4 punkty) 4

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT PUNKTOWANIA ARKUSZA II

Zadanie sprawdzające rozumienie tekstu: Andrzeja Szczeklika *Medycyna w poszukiwaniu nieśmiertelności. Eliksir życia.*

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językowo – stylistyczną, ale ich sens musi wynikać z tekstu (być synonimiczny wobec modelu). Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację zawartą w modelu.
Uwaga: *Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty cząstkowe". Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.*

Nr zadania	Odpowiedzi	Maks. liczba pkt.	Punkty cząstkowe
1.	Kamień filozoficzny to tajemnicza metoda lub substancja (np. cudowne rośliny, zioła) poszukiwana od wieków, zdolna przełamywać prawa natury, np. zamieniać metal w złoto, przedłużać życie, zapewniać nieśmiertelność.	**2**	0
2.	Wyjaśnienie mechanizmu dziedziczenia poprzez odkrycie DNA – swoistego kodu zapisanego w jądrze komórki, decydującego o kształcie organizmu i jego funkcjach.	**2**	1 (za niepełną definicję)
3.	• Kamień, na którym umieszczono obok siebie dwa teksty: tekst znany (grecki) pozwolił odczytać tekst nieznany (hieroglify egipskie). • Zapis DNA muszki owocowej może pomóc w odczytaniu ludzkiego DNA. • W medycynie DNA muszki pełni funkcję „kamienia Rosetty".	**3**	1, 2
4.	C	**1**	0
5.	Uświadomiło, że na podstawie jednej komórki można odtworzyć cały organizm; ten sam mechanizm klonowania dotyczy człowieka.	**1**	0
6.	• wczoraj: sekcja, autopsja, biochemia, • dzisiaj: geny / DNA, • w przyszłości: konieczność połączenia różnych dziedzin nauki (biologii, fizyki, matematyki, medycyny),	**3**	1, 2
7.	C	**1**	0
8.	A	**1**	0
9.	D	**1**	0
10.	• być zaprzątniętym jakąś myślą, powracać do jakiejś myśli, • postąpić w sposób zdecydowany, podjąć decyzję bez względu na konsekwencje, • system znaków złożonych z cyfr, • pracować /działać/ w nienaturalnym pośpiechu.	**2**	1
11.	Autor wprowadził słownictwo potoczne, aby: • wzmocnić obrazowość tekstu, • przybliżyć trudne treści, • uatrakcyjnić wywód myślowy, • zainteresować większą liczbę odbiorców	**2** (za 3 funkcje)	1 (za 2)

12.	Tematy 3 części kompozycyjnych, na przykład jedno z określeń: • mit, marzenia o nieśmiertelności, narodziny medycyny (akapity 1-2) • badania genetyczne, DNA, osiągnięcia naukowe, postępy w medycynie (akapity 4-9) • relacja pacjent – lekarz, powołanie lekarza (akapit 11**)**	**3**	1, 2
13.	Naukowe: czynniki wzrostowe, geny aktywne, jądro komórki, mechanizm dziedziczenia, organizm jednokomórkowy, zapłodniona komórka, zator płuc Potoczne: dyskretne różnice, oczyszczać ciało, pomysł zgoła szalony, przepędzanie choroby, przywiązywać wagę, sznury paciorków, wieczna młodość, żywy twór	**2**	1 (jeden punkt za wskazanie dwóch sformułowań z obydwu grup)
14.	Współcześnie, zdaniem autora, można by poszukiwać eliksiru życia w realizowaniu się powołania lekarza, jego relacji z pacjentem.	**2**	1 (za niepełną odpowiedź)
15.	Uznać odpowiedź dwuzdaniową, w której uczeń logicznie wartościuje i argumentuje.	**2**	1pkt (za ocenę) 1 pkt (za uzasadnienie)
16.	Możliwa interpretacja, np.: • Asklepios jako archetyp człowieka poszukującego nieśmiertelności. • Wskazanie na trwałość odwiecznego, ludzkiego marzenia. • Choroby zawsze trapiły ludzi, ale oni nigdy nie zaniechali walki z tymi chorobami.	**2**	0